

บทที่

1

เด็กในวันนี้ - สถานการณ์ของเด็ก และครอบครัวในปัจจุบัน

สถานการณ์ที่ "เด็กที่อยู่ไม่นิ่งและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ" มีจำนวนเพิ่มขึ้นได้รับการหยิบยกให้เป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการของประเทศญี่ปุ่นสำรวจพบว่า ในปี ค.ศ. 2015 มีเด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 1993 ถึง 7.4 เท่า ที่จริงแล้วในช่วงเวลา 20 ปี เด็กกลุ่มนี้อาจไม่ได้มีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ในอดีตจะเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่าเด็กสอนยาก เด็กหัวดื้อ พอปัจจุบันเด็กกลุ่มนี้จะถูกจัดว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการ ดังนั้นการที่ "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ" มีจำนวนเพิ่มขึ้นอาจมาจากสาเหตุนี้ ว่าแต่...เป็นเช่นนั้นจริงหรือ

น่าเสียดายที่ความเปลี่ยนแปลงของเด็กที่ฉันพบเห็นในสถานรับเลี้ยงเด็กเล็กและสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 40 ปี ไม่อาจแสดงให้เห็นด้วยตัวเลข แต่เรื่องที่ "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ" ซึ่งไม่เคยพบเจอหรือตัดสินใจไม่ได้เมื่อ 40 ปีที่แล้ว กำลังมีจำนวนเพิ่มขึ้น ฉันจำต้องยอมรับในฐานะที่ทำงานในวงการการศึกษา

การประเมินพัฒนาการเด็กช่วงอายุ 1 ขวบครึ่งจำนวน 100 คนในทุกเมืองซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1977 ก็มีความเปลี่ยนแปลง ในการทดสอบหนึ่งซึ่งเด็กที่รับการตรวจเกือบ 100 คนเคยทำได้ ปัจจุบันเด็กจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งไม่สามารถทำได้และไม่สามารถติดตามผลได้ทั้งหมด บางเมืองถึงกับต้องเลื่อนการประเมินพัฒนาการเด็กออกไป เด็กสมัยนี้เปลี่ยนแปลงจากเมื่อ 40 ปีก่อนอย่างเห็นได้ชัด

1

การเพิ่มจำนวนของ “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ”

ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับ "เปลี่ยนจากการศึกษาพิเศษไปสู่การศึกษาช่วยเหลือพิเศษ" ชี้ให้เห็นว่าจุดเปลี่ยนที่สำคัญมาถึงแล้ว และยังเป็นสัญญาณเตือนว่าลักษณะความบกพร่องของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกำลังเปลี่ยนไปด้วย ไม่เพียงแต่การช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในสถานศึกษาและศูนย์การศึกษาสำหรับช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ปัญหาเร่งด่วนคือ "เรื่องวิธีรับมือ" และ "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ" ที่เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติกำลังเพิ่มจำนวนขึ้นด้วย ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการหาวิธีช่วยเหลือ

ฉันเขียนหนังสือเกี่ยวกับ "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ" ที่ไม่สามารถเข้าถึงหน่วยงานที่ดูแลโดยเฉพาะแต่ต้องการการดูแลเอาใจใส่ครั้งแรกในปี ค.ศ. 2010 ผ่านมาจนถึงปัจจุบันพบว่า การดูแลเด็กเหล่านี้ในสถานศึกษามีปัญหามากขึ้น เด็กเหล่านี้ไม่ได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีปัญหาในการติดต่อกับหน่วยงาน ฉันจึงได้แต่เรียกว่า "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ" หรือ "เด็กที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ"

หลังจากเขียนหนังสือเล่มแรกแล้ว นอกจากศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพที่ฉันทำงาน

อยู่ (เมืองโยโกฮามา จังหวัดคะนะงะวะ) ฉันยังได้เดินทางไปทั่วประเทศซึ่งล้วนประสบปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ถ้าเป็นเมื่อหลายปีก่อน หากฉันกล่าวในการบรรยายว่า "เด็กจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินพัฒนาการ แสดงให้เห็นว่าเด็กมีพัฒนาการล่าช้า" ผู้ฟังคงจะรู้สึกตกใจว่า "จริงหรือ" แต่ในปัจจุบันผู้ฟังกลับยอมรับคำกล่าวนี้ ถ้าให้พูดตามตรง ฉันคิดว่าในโรงเรียนอนุบาลบางชั้นเรียนมีเด็กราว 70% ที่เป็น "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ"

แม้สถานะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยตัวเลข แต่จากประสบการณ์ของผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มจำนวนขึ้นจริง ฉันเกรงว่าถ้าพูดถึง "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ" ทั่วประเทศคงมีปัญหาแบบเดียวกัน

ในการอบรมที่ฉันจัดขึ้นทั่วประเทศ ฉันจะให้ผู้เข้าร่วมการอบรมตอบแบบสอบถาม เกือบทุกท่านเขียนว่า "เคยมีประสบการณ์" "นึกหน้าเด็กที่มีลักษณะนั้นได้เลย" "เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีจำนวนเพิ่มขึ้น"

2 ข้อสรุปเกี่ยวกับ “เด็กที่มีความต้องการ พิเศษ” 2 กลุ่ม

เด็กจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินพัฒนาการสรุปได้ว่า มี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ "เด็กที่เข้าข่ายบกพร่องทางพัฒนาการ" และอีกรุ่นหนึ่งคือ "เด็กที่อยู่ไม่นิ่งเนื่องจากมีปัญหาเรื่อง

ของอารมณ์ผูกพัน" ซึ่งเด็กทั้ง 2 กลุ่มกำลังเพิ่มจำนวนขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าเราไม่สามารถจำแนกเด็กทั้ง 2 กลุ่มออกจากกันได้อย่างชัดเจน และเด็กหลายคนก็มีปัญหาทั้ง 2 อย่าง

ข้อสรุป เกี่ยวกับเด็ก 2 กลุ่ม

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ • เด็กที่อยู่ไม่นิ่ง

เข้าข่ายบกพร่อง
ทางพัฒนาการ

มีปัญหาเรื่องของ
อารมณ์ผูกพัน

เด็กที่เข้าข่ายบกพร่องทางพัฒนาการ

ก่อนที่จะเริ่มพูดถึง "เด็กที่เข้าข่ายบกพร่องทางพัฒนาการ" ฉันขออธิบายเกี่ยวกับ "ลักษณะความบกพร่อง" ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงเวลา 40 ปีเสียก่อน

โรคออทิสซึม (Autism) หรือ ออทิสติก (Autistic Disorder) เป็นความผิดปกติที่เผยแพร่ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1943 โดยเลโอ คันเนอร์ (Leo Kanner) จิตแพทย์ชาวอเมริกัน ว่าเป็นความบกพร่องที่เกิดขึ้นใหม่เมื่อเปรียบเทียบกับความบกพร่องอื่น ๆ ที่พบตั้งแต่ช่วงแรกของการกำเนิดของมนุษย์ชาติ และไม่มีโรคใดที่จะถูกเข้าใจผิดได้เท่ากับโรคนี้อีกแล้ว สมัยก่อนเชื่อกันว่าเกิดจากอาการทางจิตที่มีสาเหตุจาก "ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูก" จากโทรททัศน์ และจากความเข้าใจผิดจากชื่อที่ใช้เรียก เช่น คนที่ชอบเก็บตัวอาจพูดว่า "สมัยเรียนมหาวิทยาลัยฉันเคยเป็นโรคออทิสซึม (โรคเก็บตัว)" แต่ปัจจุบันพบว่าโรคออทิสซึมเกิดจากการทำงานผิดปกติของสมองและมีอาการหลากหลายลักษณะ จึงทำให้การจำแนกประเภทเปลี่ยนไปทุกปี ปัจจุบันถือว่าโรคนี้เป็นความบกพร่องทางพัฒนาการ ที่สำคัญประเภทหนึ่ง

ฉันในฐานะนักสังคมสงเคราะห์เคยพบเด็กที่เป็นโรคออทิสซึมและเด็กที่เข้าข่ายหลายคน ทำให้ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การวินิจฉัยโรค แต่สิ่งที่ฉันให้ความสำคัญ

สำคัญมากกว่าการวินิจฉัยอาการก็คือ การสนับสนุนช่วยเหลือโดยเน้นว่า "ทำอย่างไรให้เด็กใช้ชีวิตง่ายขึ้น" เพราะไม่ว่าจะเรียกโรคว่าอะไรก็ตาม แต่เด็กก็ยังคงต้องใช้ชีวิตต่อไป ไม่ว่าอาการจะเล็กน้อยหรือรุนแรงก็ควรให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือ "เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตต่อไปได้" ไม่ใช่ชีวิตอย่างยากลำบากและเป็นทุกข์

ในช่วงแรกที่ฉันเป็นนักสังคมสงเคราะห์ยังไม่มีบริการแยกย่อยงาน ฉันจึงต้องทำทุกอย่างที่จำเป็นสำหรับ "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ" ไม่ใช่แค่ให้คำปรึกษา ในฐานะนักสังคมสงเคราะห์เพียงเท่านั้น ฉันยังดูแลเด็กเป็นกลุ่มช่วยเหลือผู้ปกครองและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

นโยบายการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษของรัฐบาลญี่ปุ่นจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ปฐมวัย วัยเรียน และวัยผู้ใหญ่ แต่ไม่ใช่การติดตามผลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวัยผู้ใหญ่ ฉันใช้เวลากว่า 35 ปีในการตรวจสอบผลการให้ความช่วยเหลือผ่านการติดตามเด็กและครอบครัว ฉันจึงได้ทราบว่าคุณค่าแนะนำในช่วงปฐมวัยจะส่งผลอย่างไรเมื่อเด็กโตขึ้น

สำหรับ "เด็กที่เข้าข่ายบกพร่องทางพัฒนาการ" การได้รับความช่วยเหลือตั้งแต่ปฐมวัยคือกุญแจสำคัญที่จะส่ง

ผลต่อความสามารถในการดูแลตัวเอง ในอนาคต จากประสบการณ์ของฉัน ถ้าเด็กได้รับการช่วยเหลือตั้งแต่อายุ 2 ขวบ จะสามารถปรับตัวเข้าสังคมได้ดีพอสมควร ไม่ว่าจะมีความสามารถพิเศษเล็กน้อยหรือรุนแรง แต่ถ้าเริ่มช่วยเหลือตอนเด็กอายุ 5 ขวบจะถือว่าช้าไปแล้ว การแก้ไขพฤติกรรมหลังจากเด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาแล้วเป็นเรื่องยากมาก การช่วยเหลือเด็กก่อนเข้าสู่วัยเรียนจึงมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กอย่างมาก เมื่ออายุหลัง 18 ปีขึ้นไป

การช่วยเหลือเด็กควรทำให้เร็วที่สุด แต่การสื่อสารปัญหาของเด็กกับผู้ปกครอง โดยไม่ทำให้ผู้ปกครองเสียกำลังใจไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญ

น่าเสียดายที่แม้แต่ผู้เชี่ยวชาญก็ไม่สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของลักษณะความบกพร่อง และเด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการ มีจำนวนมากกว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มานานแล้ว การศึกษารูปแบบที่ดูแลอย่าง เป็นหนึ่งเดียว ทุกคนเท่าเทียมกันจึงใช้ไม่ได้แล้ว จริงอยู่ที่ว่า ไม่ว่าจะผู้พิการ หรือคนปกติล้วนมีสิทธิมนุษยชนเท่าเทียมกัน แต่ถ้ารู้ถึงลักษณะพิเศษเชิงวิชาการของเด็กเหล่านี้ ก็จะต้องรู้ว่าคำพัง "ความเอาใจใส่" และ "มนุษยธรรม" ไม่เพียงพอที่จะสอนพวกเขาได้ เด็กเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือพิเศษในการดูแล

จะเห็นว่าการดูแลเด็กที่มี "ความบกพร่องทางพัฒนาการ" เป็นเรื่องยาก แต่การดูแลเด็กที่ "เข้าข่าย" บกพร่องทาง

พัฒนาการยากยิ่งกว่า เด็กกลุ่มนี้ไม่แสดงลักษณะพิเศษออกมา มองเผินๆ ดูปกติ บางคนมีความสามารถพิเศษอีกด้วย หากผู้ใหญ่ไม่รู้ว่าเด็กมีความผิดปกติมักเข้าใจผิดว่า เป็น "เด็กสอนยาก" หรือ "เด็กเอาแต่ใจ"

ในด้านการปรับตัวเข้าสังคม เด็กที่เข้าข่ายบกพร่องทางพัฒนาการจะมีปัญหา มากกว่าเด็กที่บกพร่องทางพัฒนาการอย่างชัดเจน เพราะมองภายนอกเหมือนคนทั่วไปจึงถูกเข้าใจผิดได้ง่าย และเจ้าตัวมักสะสม "ความไม่พอใจในตัวเอง" ไว้

เด็กที่เข้าข่ายบกพร่องทางพัฒนาการ มักไม่ได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ แม้จะได้รับการดูแล แต่หน่วยงานก็ไม่มีเวลาที่จะจัดโปรแกรม ในแต่ละวันให้แก่เด็กได้ ดังนั้นถ้าครูในสถานรับเลี้ยงเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล และโรงเรียนต่างๆ ไม่เป็นผู้เชี่ยวชาญเสียเอง ก็จะช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ไม่ได้ แต่เทคนิคที่ครูเรียนรู้ที่โรงเรียนนั้นถือว่ายังไม่ใช้ไม่ได้ ในทางกลับกันอาจทำให้เด็กมีปัญหามากขึ้น นั่นคือฉันหมายถึงครู "จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญพิเศษ"

ปัญหา "อาชญากรวัยรุ่นที่ไม่สำนึกผิด" "การกลั่นแกล้งขั้นรุนแรง" และ "การทารุณกรรม" เมื่อเด็กเติบโตขึ้นเป็นปัญหาสังคมที่มักถูกมองว่าเกี่ยวข้องกับ การเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็ก ครูควรทำอย่างไร เพื่อช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ ในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรเรื่องนี้ในมหาวิทยาลัยหรือ โรงเรียนฝึกอบรม จำเป็นต้องเรียนรู้จากการทำงานจริงเท่านั้น

“เด็กที่อยู่ไม่นิ่งเนื่องจากมีปัญหาเรื่องของอารมณ์ผูกพัน”

"เด็กที่อยู่ไม่นิ่งเนื่องจากมีปัญหาเรื่อง
ของอารมณ์ผูกพัน" ก็เพิ่มจำนวนขึ้นมาก
เด็กที่แสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ
เพราะต้องการการยอมรับ ไม่ว่าใครก็ตาม
ที่ดูแลเด็กเหล่านี้ก็อดเป็นห่วงอนาคต

ของพวกเขาไม่ได้ว่า เด็กเหล่านี้จะได้รับ
การยอมรับอย่างแท้จริงหรือไม่

ฉันจะอธิบายเกี่ยวกับ "เด็กที่อยู่ไม่นิ่ง
เนื่องจากมีปัญหาเรื่องของอารมณ์ผูกพัน"
อย่างละเอียดในบทที่ 2

บทที่ 2

เด็กที่มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งเพราะ มีปัญหาเรื่องของอารมณ์ผูกพัน - การยอมรับในตัวเด็กทุกคน

ที่ผ่านมาเราไม่สามารถยอมรับ "ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก" ได้โดยง่าย มีการพูดถึง "ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก" ลดลง

ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกถือเป็นพื้นฐานความสัมพันธ์ของมนุษย์ทั้งหมด แต่จากการวิจัยและการสร้างทฤษฎีโดยนักจิตวิทยาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทำให้เกิดอิทธิพลของความคิดที่ว่า "ไม่ควรผลักรถการเลี้ยงดูลูกทั้งหมดให้แม่" "บทบาททางสังคมของสตรี" "การทำงานของสตรีในฐานะผู้นำเศรษฐกิจ" "การช่วยเหลือแม่ในการเลี้ยงดูลูก"

ในแง่การทำงานเรามักจะพูดถึงการหาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน แต่เมื่อฉันพิจารณาแล้วเป็นเรื่องคนละมิติกับการอบรมเลี้ยงดูลูก ไม่ว่าในสังคมแบบใด การดูแลจิตใจลูกเป็นสิ่งที่สำคัญเสมอ ฉันไม่ได้คัดค้าน "การให้ความสำคัญกับงานมากกว่าลูก" เพียงแต่ถ้าต้องเป็นเช่นนั้น ยิงต้องให้ความสำคัญกับการหล่อเลี้ยงจิตใจของเด็ก และต้องหาวิธีการดูแลเด็กที่เหมาะสม

1

“ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก” ที่ยากจะยอมรับ

หนังสือเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ฉันเขียนเล่มอื่น ๆ ได้พูดถึง "เด็กที่เข้าข่ายบกพร่องทางพัฒนาการ" ก่อนแต่ในเล่มนี้ฉันจะพูดถึงเด็กที่อยู่ไม่นิ่งเนื่องจาก "มีปัญหาเรื่องของอารมณ์ผูกพัน"

ก่อนก็เพราะเด็กกลุ่มนี้มีจำนวนมากกว่าหลายเท่าและเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ฉันจึงอยากให้พ่อแม่ทุกคนและครูที่ทำงานกับเด็ก ๆ รับรู้และเข้าใจเรื่องดังกล่าว

สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับพัฒนาการด้านจิตใจ

จิตแพทย์และนักจิตวิทยาหลายคน เช่น เอริก เอริกสัน และโดนัลด์ วินนิคอตต์ กล่าวว่าช่วงเวลาสำคัญที่สุดในการพัฒนาจิตใจ คือช่วงแรกเกิดจนถึง 1 ขวบครึ่ง ว่ากันว่าช่วงเวลาที่ไม่ถูกบันทึกไว้ในความทรงจำ เป็นช่วงเวลาที่ก่อเกิดบุคลิกภาพความรู้สึกมั่นคงในจิตใจที่ได้รับในช่วงนี้ เรียกว่า **ความไว้วางใจขั้นพื้นฐาน** กว่า 50 ปีนับตั้งแต่ตั้งทฤษฎีนี้ขึ้น ทฤษฎีก็ได้รับการพิสูจน์เรื่อยมาและแสดงให้เห็นว่าการดูแลเด็กในช่วงวัยนี้มีผลต่อปริมาณของสารสื่อประสาทที่ทำหน้าที่ควบคุมความวิตกกังวล

พัฒนาการด้านจิตใจจะไม่มีการข้ามขั้น ถ้าไม่พัฒนาขั้นที่ละขั้นตามลำดับ จะกลายเป็นปัญหาที่ค้างคาอยู่อย่างนั้นที่จริงบุคลิกภาพเริ่มสร้างในช่วงวัยรุ่นตอนต้น (ช่วงปลายของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) = ช่วงสร้าง Identity ตามทฤษฎีของเอริกสัน หากไม่ผ่านช่วงนี้ซึ่งเป็นพื้นฐาน

สำคัญ จะไม่สามารถพัฒนาด้านจิตใจต่อไปได้ คำว่า Identity โดยทั่วไปหมายถึง "ความรู้สึกปัจเจกที่มีต่อตัวเอง" หรือ "ที่พึ่งทางใจ" นั่นเอง ปัจจุบันนักวิชาการหลายคนยืนยันแล้วว่า หากเด็กไม่มีสิ่งที่พึ่งพาได้ก็จะไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้

ช่วงแรกเกิดถึง 2 ขวบเป็นช่วงที่เด็กไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เลย นั่นหมายความว่า "เป็นช่วงเวลาที่เด็กร้องให้เป็นอย่างเดียวและต้องพึ่งพาโลกภายนอก จึงจะมีชีวิตอยู่ได้" จึงเรียกว่า "วัยพึ่งพิง" ในเวลานี้พ่อแม่ต้อง "ยอมรับ" ทุกอย่างเป็นความสัมพันธ์แบบ "ยอมรับทั้งหมด" ซึ่งจะเกิดเป็น "ความไว้วางใจและความมั่นคงทางใจขั้นพื้นฐาน" เด็กไม่มีความสามารถอื่นนอกจากการร้องไห้ ไม่ว่าจะ "หิวแล้ว" "เปียกแล้ว" ก็แสดงออกด้วยการร้องไห้ทั้งหมด (ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจมีตั้งแต่เกิดแม้เด็กจะยังไม่พูด) "แต่ถ้าร้องไห้แล้วได้รับการตอบสนองทันที

พ่อแม่เข้าใจความหมายของการร้องไห้ และมาช่วยเหลือ" จะทำให้เด็กเกิดความมั่นคงภายในจิตใจได้ว่า สามารถพึ่งพิงโลกภายนอกได้ ในทางกลับกัน ถ้าเด็กมีประสบการณ์ "ร้องไห้เท่าไรก็ไม่ได้รับการตอบสนอง" จะทำให้เด็กเกิดความไม่ไว้วางใจโลกภายนอก รวมทั้งเกิดความไม่มั่นคงภายในจิตใจ

ความมั่นคงภายในจิตใจที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการ เป็นสิ่งที่ฝังรากลึกในจิตใจมากกว่าที่เราคิด เมื่อเวลาผ่านไปหลายปีแม้ประสบเรื่องราวที่ทำให้ท้อแท้ ความมั่นคงภายในจิตใจจะเป็นแหล่งกำเนิดความมั่นใจในตัวเอง ที่ทำให้เกิดความพยายามหาหนทางใหม่ ทำให้ "ยอมรับตามที่ตัวเองปรารถนาหรือต้องการ" จึงจะเรียกว่า **เกิดการยอมรับในตัวเด็ก**

ตั้งแต่อดีตนักวิชาการหลายคนให้ความหมายของ "โลกภายนอก" ของเด็กว่าคือ "มารดา" ฉันทึกคิดเช่นนี้ แต่ปัจจุบันเกิดกระแส "ไม่ควรผลักภาระการเลี้ยงดูลูกให้แม่เพียงลำพัง" มากขึ้น ทำให้ความเชื่อว่าโลกภายนอกของเด็กคือมารดาน่าเชื่อถือน้อยลง

ฉันไม่คิดว่าแม่ควรรับภาระเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง แต่ถ้ามองในเชิงสัตววิทยาอย่างไรเสียแม่ก็อยู่ในสถานะสำคัญที่สุดสำหรับเด็ก ไม่เพียงแต่พฤติกรรมการให้นมเท่านั้น ทั้งน้ำเสียงและสัมผัสที่อ่อนโยน แม้เด็กที่ตายังมองไม่เห็นก็จำแม่ของตนได้ สิ่งที่ทำให้เด็กแยกออกกว่าเป็นแม่ของตนคือกลิ่นนั่นเอง ส่วนที่ใช้รับรู้กลิ่นที่เรียกว่า

"ป่องรับกลิ่น" เชื่อมต่อกับอะมิกดาลา (ส่วนประกอบในสมองกลีบขมับส่วนกลาง) ซึ่งทำหน้าที่ในการรับรู้ความรู้สึก มีการทดลองวางก้อนสำลีที่แต่น้ำนมแม่และก้อนสำลีที่แต่น้ำนมผงวางใกล้ใบหน้าทารกแรกเกิด ปรากฏว่าทารกจกกลิ่นน้ำนมแม่ได้และหันหน้าไปหาสำลีที่แต่น้ำนมแม่ เหตุผลที่เด็กที่กำลังร้องงอแงสงบลงเมื่อแม่อุ้ม ฉันทึกคิดว่าไม่ใช่เพราะวิธีอุ้ม แต่น่าจะเป็นเพราะกลิ่นมากกว่า "การได้รับการยอมรับ" จากแม่ที่มีกลิ่นที่คุ้นเคยเท่ากับว่า "โลกทั้งใบยอมรับ" สิ่งสำคัญคือการสนับสนุนจากคนรอบข้าง ให้แม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้อย่างมั่นคง ไม่ว่าจะมาจากครอบครัว (เริ่มจากสามี) หรือจากรัฐบาลก็ล้วนเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในขณะนี้คำว่า "ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก" กลับถูกละเลยมากขึ้น

นายแพทย์ทะกะชิ โอะกะตะ จิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญบทความเกี่ยวกับปัญหาด้านจิตใจ ระบุไว้ว่า "สิ่งที่พิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูกนั้นไม่เพียงแต่มีอิทธิพลในระดับจิตใจเท่านั้น แต่ยังส่งผลในระดับการทำงานของร่างกาย ระบบประสาท และร่างกายด้วย ความกระทบกระเทือนจิตใจในวัยเด็กไม่เพียงส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นอย่างไม่รู้ตัวเท่านั้น แต่ยังส่งผลในเชิงลึกซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสมองแบบกิ่งถาวร"

แม่ควรอยู่เคียงข้างลูกให้มากที่สุด เพื่อแสดงการยอมรับในตัวลูก ส่วนความมั่นคงภายในจิตใจต้องมี "ความรู้สึกปลอดภัยที่ได้รับผ่านทางการสัมผัส" ซึ่ง

ได้รับการพิสูจน์โดยการทดลองที่โด่งดัง
ชื่อว่า Wire Monkey (แม่ลิงเทียม) ของ
แฮร์รี ฮาร์โรว์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน

โดยเป็นการทดลองใช้แม่ลิงปลอม
2 ตัว ตัวหนึ่งเป็นตุ๊กตาแม่ลิงทำจาก
ผ้าขนนุ่ม อีกตัวทำด้วยลวดตัดเป็นรูปลิง
แม่ลิงที่ทำจากลวดเท่านั้นที่มีอุปกรณ์
ให้นมติดอยู่ เมื่อลูกลิงหิวอดกลั้วจะเข้าไป
กอดแม่ลิงที่ทำด้วยผ้าเสมอ แทบจะไม่ไป
หาแม่ลิงที่ทำด้วยลวดเลยแม้ว่าจะให้นมได้
นั่นหมายความว่าลูกลิงเลือกการสัมผัส
มากกว่าอาหาร สิ่งนี้คือความรู้สึกที่อยาก
สัมผัส (Skinship) นั่นเอง "การรับสัมผัส"
ถูกกำหนดไว้ให้มนุษย์รู้สึก "พอใจ" (เด็ก
ที่เข้าข่ายมีความบกพร่องทางพัฒนาการ
จะมีความแตกต่างในเรื่องนี้เพียงเล็กน้อย
ดูบทที่ 3 หน้า 45)

สัญชาตญาณหนึ่งของมนุษย์คือ
"ความต้องการเข้ากลุ่ม" คือการอยู่ร่วมกัน
กับบุคคลอื่น ๆ ติดต่อกันซึ่งกันและกัน
แต่จะใช้เหตุผลนี้ "ให้ลูกรีบเข้ากลุ่มเร็ว ๆ"
ก็ไม่ถูกต้องนัก ก่อนที่จะให้เด็กเข้าสู่ "กลุ่ม
หรือสังคม" เด็กต้องได้รับความมั่นคง
ภายในจิตใจในฐานะ "หน่วย" และ "ตัวตน"
เสียก่อน ถ้า "หน่วย" และ "ตัวตน" ของเด็ก
ยังไม่มั่นคงก็เท่ากับว่า "ภายในจิตใจส่วนลึก

ยังไม่มั่นคง" เด็กก็ไม่สามารถปฏิสัมพันธ์
กับสิ่งอื่นต่อไปได้ด้วยดี

การเลี้ยงดูเด็กเป็นกลุ่มเกิดขึ้น
ครั้งแรกที่ชุมชนกิบบูตซ์ ประเทศอิสราเอล
ซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรมสมัยหลังการสร้าง
ประเทศ การเพาะปลูกและเกษตรกรรม
ส่วนใหญ่ต้องการแรงงานสตรี จึงให้เด็ก
อาศัยรวมกันในบ้านสำหรับเด็กและมีคน
ผลัดเปลี่ยนกันดูแล แม่จะมาเฉพาะเพื่อ
ให้นมและกลับไปทำงาน แล้วเด็กที่เติบโต
ขึ้นมาในกิบบูตซ์เป็นอย่างไร นายแพทย์
ทะกะชิ โอะกะตะกล่าวว่า "ไม่เพียงแต่เด็ก
ที่มีปัญหาเรื่องของอารมณ์ผูกพันกำลัง
เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมาก แต่ผู้ใหญ่ที่ขาด
ความมั่นคงทางอารมณ์ก็เพิ่มมากขึ้นด้วย"

ข้อเท็จจริงนี้ตรงกับรายงานวิจัย
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของเอริกสัน
จิตแพทย์ชาวอเมริกัน ในยุคบุกเบิกของ
อเมริกามีความต้องการให้เด็กเติบโตขึ้น
ด้วยความเข้มแข็งเพื่อการพัฒนาประเทศ
จึงเลี้ยงดูเด็กด้วยความเข้มงวด ไม่ว่าเด็ก
จะร้องไห้เท่าไรก็จะได้กินนมถ้ายังไม่ถึง
เวลา ไม่ค่อยให้พ่อแม่อุ้มหรือนอนกับเด็ก
ผลคือแทนที่เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่
เข้มแข็ง กลับกลายเป็นคนที่ไม่มั่นคงทาง
อารมณ์เป็นจำนวนมาก

2

พื้นฐานการเลี้ยงดูเด็กที่ไม่มีใครรู้

สิ่งที่น่าห่วงขณะนี้คือ "การยอมรับ"
ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานของการเลี้ยงดูเด็ก

ไม่ได้ถ่ายทอดไปยังผู้ที่กำลังจะกลายเป็นแม่
ทุกคน ขณะที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปใน

รูปแบบครอบครัวเดี่ยว ทำให้การเชื่อมโยงระหว่างเครือญาติที่อาจจะอยู่ต่างท้องถิ่นกันลดน้อยลง

เมื่อแม่ตั้งครรภ์จะได้รับคู่มือคุณแม่ตั้งครรภ์จากสำนักงานเขต เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดูแลตัวเองระหว่างตั้งครรภ์ และบางเขตจัดให้มีการอบรมสำหรับว่าที่คุณแม่ 4-5 ครั้ง โดยการอบรมครั้งสุดท้ายจะให้คุณพ่อเข้าร่วมด้วยเพื่อสอนวิธีอาบน้ำทารก แน่นนอนว่าถือเป็นเรื่องสำคัญ

แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นคือ การจัดการอบรม "การเลี้ยงดูลูก" สำหรับพ่อแม่อที่มีลูกอายุประมาณไม่เกิน 6 เดือนด้วยการอบรมที่น่าเสนอ "ความสำคัญของการยอมรับ" มีเมืองในภูมิภาคหนึ่งเคยดำเนินการจัดอบรมในลักษณะดังกล่าว การอบรมจัดในวันอาทิตย์ ระหว่างที่พ่อแม่เข้ารับอบรมจะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลเด็กอยู่อีกห้องหนึ่ง สาเหตุที่ต้องจัดอบรมก่อนเด็กมีอายุ 6 เดือนก็เพราะถ้าจัดก่อนคลอดพ่อแม่จะไม่มีความรู้สึกร่วม และเด็กในวัย 6 เดือนยังเป็นวัยที่พ่อแม่สามารถ "ยอมรับโดยไม่มีเงื่อนไข" ได้

"ห้องเรียนพ่อแม่" มีจัดขึ้นในหลายเมือง บางแห่งเป็นระบบการเข้าร่วมโดยสมัครใจ ซึ่งไม่ใช่พ่อแม่ทุกคนที่จะมีความกระตือรือร้นในการเลี้ยงดู ถ้าเป็นคนที่ให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูลูกน้อยก็มีความเป็นไปได้ว่าจะสมัครเข้ามาน้อย

และบางแห่งจัดเมื่อเด็กอายุ 3 ขวบซึ่งเป็นช่วงที่เด็กกำลังอยู่ในวัยต่อต้านพอดี การยอมรับลูกโดยไม่มีเงื่อนไขจึงเป็นไปได้ยาก

สิ่งสำคัญคือต้องแจ้งให้พ่อแม่รู้ว่าเมื่อเด็กอายุ 3 ขวบจะเป็นอย่างไรตั้งแต่ตอนที่เด็กยังอายุแค่ 6 เดือน เช่น ควรสอนว่า "พอเด็กอายุ 3 ขวบจะเริ่มแสดงความรู้สึกของตัวเองออกมา ซึ่งเป็นการแยกเป็นอิสระจากแม่ ถือว่าเป็นช่วงเวลาสำคัญ" เช่น ถ้าแม่บอกว่า "อาบน้ำได้แล้วนะจ๊ะ" แล้วเด็กตอบว่า "ได้ค่ะ" แสดงว่าเด็กยังมีตัวตนติดกับแม่อยู่ แต่ถ้าบอกว่า "อาบน้ำได้แล้วนะจ๊ะ" แล้วเด็กตอบว่า "ยังไม่อาบค่ะ กำลังเล่นอยู่" แม้จะน่าดีแต่ก็เป็นการแสดงออกว่าเด็กกำลังสร้าง "ตัวตน" ขึ้นมา ช่วงนี้จะมีเรื่องให้ดูลูกมากมายน แต่แม่มีเรื่องต้องดูจริงๆ ก็ไม่ควรดูแบบเจ็บฝังใจ (วิธีรับมือนี้นอกจากวิธีสำหรับ "เด็กที่เข้าข่ายความบกพร่องทางพัฒนาการ" ในบทที่ 3)

ฉันคิดว่า "ห้องเรียนพ่อแม่" ควรบังคับพ่อแม่ทุกคนเช่นเดียวกับการฉีดวัคซีนและการตรวจสุขภาพ โดยที่ "พื้นฐานการเลี้ยงดูลูก" นี่คือการวางนโยบายที่ไม่ขัดต่อ "การฝากลูกไว้แล้วออกไปทำงานบทบาททางสังคมของสตรี" ฉันคิดว่าหน่วยงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเด็กมีหน้าที่สำคัญคือการถ่ายทอด "เทคนิคในการเลี้ยงดูลูก" ให้กับแม่

3

เมื่อยอมรับไม่ได้

แล้วเด็กที่ไม่ได้รับการยอมรับที่ดีพอจะเป็นอย่างไร เริ่มจากสิ่งที่เด็กแสดงออกมาให้เห็นด้วยตัวเอง

- **ดูดนิ้ว → กัดเล็บ → ฉี่รด → ฉี่รดที่นอน → ภาวะกล้ามเนื้อกระตุก (Tic) → พุดติดอ่าง → อาการเจ็บป่วย** หลายอย่างที่เกิดจากจิตใจ

จิตสรีระแปรปรวน หมายถึง อาการเจ็บป่วยที่แสดงออกทางร่างกายอันเป็นผลมาจากจิตใจ การฉี่รด ฉี่รดที่นอนจะลดลงเมื่อเด็กควบคุมการขับถ่ายได้ดีแล้ว ภาวะกล้ามเนื้อกระตุก (Tic) และพุดติดอ่างอาจไม่ได้มีสาเหตุมาจากจิตใจเพียงอย่างเดียว เด็กไม่สามารถแบ่งแยกร่างกายออกจากจิตใจได้ เมื่อเด็กเกิดความเครียดจึงมักแสดงออกทางร่างกาย อีกทั้งเด็กไม่เข้าใจคำว่า "ความเครียด" จึงไม่สามารถปรับตัวว่านี่คือสถานการณ์ที่ "ไม่ชอบ" เมื่อเด็กไม่รู้ตัวก็จะไม่รู้วิธีผ่อนคลาย ดังนั้นแม้เป็นปัญหาเล็กน้อยก็แสดงออกทางกายได้

ผู้ใหญ่สามารถรับรู้ได้ระดับหนึ่งว่ากำลังมีความเครียดจึงมีทางออก แม้จะแก้ความกลัดกลุ้มไม่ได้ แต่การพุดคุย เล่นกีฬา หรือดูโทรทัศน์ก็เป็นวิธีการคลายเครียดได้ แต่ถ้าผู้ใหญ่เครียดมากก็แสดงออกทางกายได้ เช่น นอนไม่หลับ ปวดศีรษะ เมื่อมีความเครียด คนเราจะอยากทำสิ่งที่

ไกลจากความเครียดเองตามธรรมชาติ เช่น เมื่อใกล้วันสอบกลับนี้ก็อยากอ่านหนังสือ อ่านเล่นขึ้นมา การดูดนิ้วหรือกัดเล็บโดยไม่ตั้งใจของเด็กก็อาจเป็นการแสดงออกถึงความเครียดได้ เมื่อความเครียดสูงขึ้นร่างกายจะแสดงความผิดปกติหลายอย่าง หากกลายเป็นอาการทางจิตอาจเกิดปัญหาที่รุนแรงตามมา เช่น ไม่ยอมไปโรงเรียน หรือเก็บตัวตามลำพัง

ตอนที่ฉันยังทำงานในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพนั้น เด็กที่มีพี่หรือน้องเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมักมีปัญหาความเจ็บป่วยทางกายซึ่งไม่ใช่การป่วยหลอก เพราะพ่อแม่มักให้ความสำคัญกับพี่น้องคนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษความรู้สึก "อยากได้รับความสนใจ" เกิดขึ้นอย่างไม่รู้ตัว ปรากฏออกมาในลักษณะการเจ็บป่วยทางกาย ฉันแนะนำวิธีแก้ไข เช่น หาโอกาสวันหยุดสุดสัปดาห์สักวันหนึ่งให้คุณพ่อดูแลลูกคนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และให้พี่น้องที่เหลือได้ใช้เวลากับคุณแม่อีกเต็มที่

มนุษย์หากมีความพึงพอใจในตัวเอง และรู้สึกมั่นคง จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นด้วยความคิดอ่านที่ตรงกันและความเห็นพ้องต้องกัน สำหรับเด็กที่ยังไม่ได้พัฒนาความรู้สึกพึงพอใจในตัวเองอย่างเต็มที่ เมื่อไม่มีสื่อกลางที่ดีพอจะไม่พยายามเข้าหาผู้อื่น

● ปัญหาหลักเล็กขโมยน้อย → ยาเสพติด
→ ขั้บรรดป่วนเมือง

แม้เด็กจะลักเล็กขโมยน้อยจะทำตามลำพัง แต่ก็มีการนำไปไอ้จ๋อวดีใหม่เพื่อนฝูงได้ ปัญหายาเสพติดและขั้บรรด

ป่วนเมืองก็ไม่ใช่พฤติกรรมที่ทำตามลำพัง การแต่งตัวแปลก ๆ และส่งเสียงดังในพิธีฉลองความเป็นผู้ใหญ่ถือเป็นพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ หากปล่อยไว้อาจนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งปัญหาการทำผิดลักษณะนี้กำลังเพิ่มจำนวนขึ้น

4 สถานการณ์ที่ทำให้เด็กเข้าใจว่าตัวเองถูกปฏิเสธในมุมมองของเด็กคืออะไร

"การยอมรับในแบบที่เด็กต้องการ" คืออะไรเป็นเรื่องที่ถ่ายทอดให้แก่พ่อแม่ยากมาก แม้พ่อแม่จะพยายามเลี้ยงลูกให้ดีอย่างไรก็ยังมีสิ่งที่ทำให้เด็กรู้สึกว่

ถูกพ่อแม่ปฏิเสธ ฉะนั้นอธิบายเรื่องนี้ให้ผู้ปกครองฟังอย่างเข้าใจง่ายในงานอบรมครูลองนำไปใช้ดูเมื่อต้องอธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจ

1. พ่อแม่ดูมากเกินไป

เป็นเรื่องยากที่เด็กจะรู้สึกถึงความรักหากพ่อแม่ดูมากเกินไป เด็กต้องการความรักที่ไม่ซับซ้อน เช่น กอด ลูบหน้าลูบตา รับฟัง เล่นด้วย เป็นต้น และสิ่งที่เด็กชอบจริง ๆ คือมีคนทำสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เพื่อเขา เด็กจะไม่เข้าใจความรักในรูปแบบที่แตกต่างไปตามความคิดของผู้ใหญ่ เช่น “ที่โกรธก็เพราะรัก” หรือ “ถ้าลูกเห็นว่าพ่อแม่ยากลำบากอย่างไรคงใจตัวเอง”

2. พ่อแม่ที่เฉยเมยเกินไป

แม้แต่ผู้ใหญ่ด้วยกันเองก็รู้สึกถึงเครียดเวลาที่คุยกับคนที่ไม่แสดงอารมณ์ทางสีหน้าเลยใช้ไหม รู้สึกไม่มั่นใจว่าคนคนนี้เห็นด้วยกับเราหรือไม่ ยอมรับเราหรือไม่ ยิ่งเป็นเด็กถ้าแม่ไม่ค่อยแสดงอารมณ์ เด็กก็จะสัมผัสถึงความรู้สึกไม่ได้ ถ้าแม่หัวเราะด้วยกัน แสดงความใส่ใจ แสดงออกทางความรู้สึกออกมา เด็กจะรู้สึกมั่นใจมาก ในชั้นเรียนก็เช่นกันครูที่แสดงออกอย่างชัดเจนและอ่อนโยน เด็กจะรู้สึกสบายใจ

3. พ่อแม่ที่ต้องการความสมบูรณ์แบบ

การแสวงหาความสมบูรณ์แบบไม่ใช่เรื่องที่ไม่ดี เพราะเป็นการรับผิดชอบหน้าที่การทำงานให้ดี ไม่ว่าจะมอบหมายอะไรก็ทำสำเร็จ แต่การเลี้ยงดูลูกต่างออกไป ถ้าเห็นเด็กพยายามสวมถุงเท้าเองแล้วพูดว่า “เบ๊ยวนะ” แทนที่จะชมว่า “เก่งจังเลย” เด็กจะรู้สึกเสียใจและเต็มไปด้วยความรู้สึกไม่พึงพอใจในตัวเอง

4. พ่อแม่ที่สนใจสิ่งอื่นมากกว่าลูก

ข้อนี้สำคัญที่สุด โดยปกติเด็ก “อยากให้สนใจแต่ตัวเอง อยากได้รับการยอมรับ” อย่างมาก ไม่เฉพาะแต่เด็ก ความรู้สึกที่ได้รับการยอมรับเพียงคนเดียวต่างก็ทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกมั่นคง ดังนั้นวิธีที่ “ทุกคนเท่าเทียม ทุกคนเหมือนกัน” มีแต่จะสร้างความรู้สึกไม่ดีถ้าอีกฝ่ายสนใจสิ่งอื่นมากกว่าตัวเอง เด็กจะรู้สึกไม่ชอบ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าแม่คุยโทรศัพท์เป็นเวลานาน เด็กจะพยายามถามนั่นถามนี่หรือส่งเสียงดังรบกวน

การมีลูกคนที่ 2 นั้นส่งผลกระทบต่อลูกคนแรกอย่างมาก ถึงแม่จะพูดว่า “เขาอยากมีน้องจะแยอยู่แล้ว” ก็ตาม ฉันทเคยให้คำปรึกษาในโรงเรียนอนุบาลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่คือปัญหาการได้รับผลกระทบทางจิตใจซึ่งมักเกิดกับลูกคนโต เมื่อน้องเกิดมา ลูกคนโตจะถูกคาดหวังว่าจะเป็นพี่ที่ดี ทำให้เด็กต้องอดทนเพราะเป็นพี่ แม่บางคนเล่าว่าหลังจากน้องเกิดมาแล้วจะจำไม่ได้ว่าได้อุ้มพี่ครั้งสุดท้ายเมื่อไรด้วยซ้ำ เด็กทารกต้องการการดูแลมาก แม่จึงมักให้ความสำคัญกับลูกคนเล็ก แต่เด็กทุกคนล้วนอยากให้ตัวเองได้รับความสนใจมากที่สุด ดังนั้นแม่จำเป็นต้องหาเวลาที่ได้อยู่กับลูกคนโตด้วยกันตามลำพัง และบอกลูกว่า “รักลูกที่สุด” เมื่อเด็กรู้สึกเติมเต็มและสบายใจจึงจะนึกถึงเด็กคนอื่นได้ เพราะ “ความเอื้อเฟื้อ” มาจากจิตใจที่สมบูรณ์

แม่ที่ทำงานนอกบ้านก็เกิดกรณีนี้เช่นกัน เมื่อต้องทำงาน ช่วงเวลาที่น่าลูกไปฝากเลี้ยงก็นานขึ้น เมื่อกลับถึงบ้านก็ต้องทำงานบ้าน แม่บางคนสามารถแบ่งเวลา “ทำงานไปด้วยเลี้ยงลูกไปด้วย” ได้อย่างดี แต่บางคนที่ไม่สามารถแบ่งเวลาได้ สับสน กลุ้มใจ ก็ควรหาวิธีจัดการให้ได้ การที่แม่ต้องทำงานนอกบ้าน บางครั้งทำให้ลูกคิดว่าแม่สนใจอย่างอื่นมากกว่าตัวเอง แม่จึงควรหาวิธีแสดงความรักต่อลูก กรณีที่มีลูกเล็กอาจพิจารณาเรื่องลดระยะเวลาทำงานให้สั้นลงหรือหาเงินสวัสดิการช่วยเหลือ โดยคำนึงถึงความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็ก หากไม่ช่วยเหลือแม่จะเกิดปัญหาตามมา

5. พ่อแม่ที่คาดหวังเกินความสามารถของลูก

พ่อแม่ย่อมปรารถนาสิ่งที่ดีขึ้น เป็นธรรมดา แต่ถ้าคาดหวัง “มาก” หรือ “ยาวนาน” ก็ไม่ต่างจาก “การไม่ยอมรับสิ่งที่ลูกเป็นอยู่” การเลี้ยงลูกที่เข้มงวดและตั้งเป้าหมายไว้สูงอาจทำให้เด็กบางคนพัฒนาขึ้น แต่เด็กส่วนใหญ่ไม่สามารถแสดงความสามารถออกมาได้ภายใต้ความกดดัน เช่น การกระโดดข้ามแท่น ถ้าบอกว่า “กระโดดได้แค่ครั้งเดียว” เด็กจะกระโดดไม่ผ่าน แต่ถ้าบอกว่า “กระโดดกี่ครั้งก็ได้จนกว่าจะผ่าน” เด็กจะทำได้ในที่สุด การเลี้ยงดูด้วยการชมเชยและไม่เพิ่มแรงกดดันที่เกินจำเป็นจึงทำให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ได้ดีกว่า

5 ครูควรทำอย่างไร

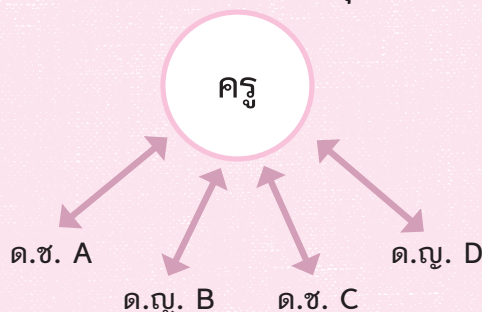
ไม่เพียงแต่อาการจิตสรีระแปรปรวนดังที่กล่าวมาแล้ว คนที่รู้จักอาการมีปัญหारेื่องของอารมณ์ผูกพันของเด็กได้ดีที่สุดคงจะเป็นครูในโรงเรียนอนุบาล เช่น เด็กที่พูดเพื่อเรียกร้องความสนใจขณะที่ครูสอนเด็กที่เข้าหาครูฝึกสอนที่เพิ่งเข้ามาใหม่ทันที เด็กที่ใจใสแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือพูดไม่เพราะเพื่อให้ครูสนใจ เมื่อครูได้ฟังฉันทธิบายมักบอกว่า "มีเด็กแบบนี้หลายคนเลย" และ "มีมากขึ้นกว่าเดิมและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ" ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ยังชวนให้เด็กในห้องวุ่นวายตามไปด้วย การดูแล "เด็กที่เข้าข่ายบกพร่องทางพัฒนาการ" ที่จะกล่าวในบทที่ 3 จึงจำเป็นต้องให้เด็กทั้งชั้นเรียนอยู่ในความสงบด้วย

แล้วครูควรจะดูแลเด็กอย่างไร ก่อนอื่นครูควรเข้าใจว่า ผู้ปกครองไม่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับ "ความรักความผูกพัน" เหมือนอย่างที่ครูได้เรียนจากในมหาวิทยาลัยและเรียนรู้จากการทำงาน ผู้ปกครองอาจ "ไม่ได้ยอมรับในตัวลูก" เท่าที่ครูคิดก็ได้

ข้อมูลข่าวสารที่ผู้ปกครองได้รับมักมาจากบรรดาแม่ด้วยกันหรือบล็อกการเลี้ยงดูลูกของดาราบนอินเทอร์เน็ต ฉันทอยากให้คุณถ่ายทอดความสำคัญของ "การยอมรับในตัวลูก" และวิธีการให้กับผู้ปกครองในฐานะโรงเรียนและครูผู้มีความเชี่ยวชาญ

เพื่อให้เด็กทั้งชั้นอยู่ในความสงบเรียบร้อย ควรให้ความสำคัญกับการยอมรับเด็กแบบรายบุคคลเสียก่อน

ยอมรับเด็กแบบรายบุคคล

ความจริงแล้วฉันทอยากให้คุณยอมรับในตัวลูกอย่างเต็มที่ แต่ในยุคที่ยังมีเด็กที่ไม่ได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น ฉันทจึงอยากให้คุณโรงเรียนในฐานะบ้านหลังที่ 2 ให้ความสำคัญกับการยอมรับเด็ก "แบบรายบุคคล" โดยปกติเด็กไม่ชอบการดูแลแบบ "ทุกคน

เท่าเทียมกัน" เด็กอยากเป็น "คนที่ได้รับการยอมรับเพียงคนเดียว" ครูควรหมั่นแสดงให้เห็นว่า "ครูสนใจเธอคนเดียว" เด็กที่รู้สึกได้ว่า "ครูสนใจเราคนเดียว" จะรู้สึกสบายใจ เมื่อสบายใจจึงจะเริ่มใส่ใจผู้อื่นได้ จึงเกิด "ความเอื้อเฟื้อ" ตามมา

สิ่งที่สำคัญอันดับต่อไปคือ เด็กแต่ละคนจะมี "สิ่งที่ทำให้แล้วดีใจมาก" "เรื่องที่เก่ง" "สิ่งที่ชอบ" ครูควรหาให้เจอ และบอกแม่เด็กว่า "น้องเขาชอบแบบนี้ คุณแม่ลองทำดูที่บ้านนะคะ" ให้ชัดเจน การถ่ายทอดแบบไม่มีคำอธิบาย เช่น

"จงยอมรับในตัวลูกอย่างที่คุณต้องการ" อาจทำให้เข้าใจความหมายผิดไปเป็น "ถ้าลูกอยากกินไอศกรีมก็ต้องให้กิน"

ข้อความต่อไปนี้ถือว่าเป็นหัวใจหลักของการบรรยายของฉัน

“การดูแลเด็กทุกคนพร้อมกับสังเกตลักษณะของแต่ละคนและแสดงการยอมรับ” ถือเป็นความเชี่ยวชาญที่สำคัญที่สุดสำหรับครู”

6

บอกให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความสำคัญของการยอมรับ

แล้วจะถ่ายทอดให้ผู้ปกครองเข้าใจความสำคัญของการยอมรับอย่างไร การบอกแบบตัวต่อตัวทำให้เกิดความตึงเครียดกันทั้ง 2 ฝ่าย จึงควรเริ่มจากโอกาสที่มีผู้ปกครองหลายคนและใช้คำว่า "ทุกท่าน" (ไม่เจาะจงบุคคล) ใช้คำพูดที่นุ่มนวล เช่น คำว่า "เปิดรับ" แทนคำว่า "ยอมรับ"

ฉันอยากให้ครูบอกเล่า "สิ่งที่ทำให้แล้วดีใจ" "เรื่องที่เก่ง" "สิ่งที่พยายามทำ" กับพ่อแม่เป็นประจำ ไม่ว่าเรื่องเล็กน้อยแค่ไหน ครูก็ควรบอกเล่าเพื่อให้แม่ของเด็กยอมรับในตัวเด็ก

1

ใช้ประโยชน์จากสมุดสื่อสารของโรงเรียนและชั้นเรียน

คงไม่มีโรงเรียนไหนที่ไม่มีการใช้สมุดสื่อสาร แต่ก็เป็นการใช้เพื่อเน้นเรื่องกิจกรรมและเรื่องแจ้งให้ทราบ ฉันจึงอยากให้ใช้สื่อสารเรื่องการ "ยอมรับ" อย่างเป็นทางการอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนด้วย โรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่งใช้สมุดสื่อสารแจ้งเดือนละครั้งว่า "เด็กชอบให้ทำอะไรให้บ้าง" (ยิ้ม ชีหลัง นั่งตัก จับมือ เป็นต้น) พร้อมภาพประกอบที่ชัดเจน และยังเขียนอย่างชัดเจนว่าอยากให้ทางบ้านตั้งกฎว่าใน 1 วันจะใช้เวลา

15 นาทีเป็นเวลาแสดงความรัก หรือ ระหว่างทางกลับบ้านให้เดินจับมือและ พูดคุยแทนที่จะให้เด็กเล่นสมาร์ทโฟน และ แบนภาพถ่ายวิธีการ "เล่นประกอบท่าทาง" ที่ครูเล่นกับเด็กที่โรงเรียนให้ด้วย

2

บอกกล่าวในงาน พบผู้ปกครอง

บางครั้ง "ผู้ปกครองคนที่อยากให้มา ที่สุดกลับไม่มา" แต่ในงานพบผู้ปกครอง เป็นโอกาสดีที่จะได้บอกกับผู้ปกครอง โดยรวม ควรใช้คำพูดที่เข้าใจง่ายและมี เอกสารประกอบ ถ้าครูที่อายุน้อย ไม่สะดวกที่จะพูดคุยกับผู้ปกครองที่เป็น ผู้ใหญ่ จะใช้สมุดภาพที่เด็กๆ ช่วยกันวาด ถ่ายทอดความรู้สึกอ่านให้ผู้ปกครองฟัง ก็ได้ บางโรงเรียนแสดงการเล่นประกอบ ท่าทางให้ผู้ปกครองชม ครูทุกคนคงทราบ ดีว่า มีหลายอย่างที่ผู้ปกครองไม่รู้ ดังนั้น งานพบผู้ปกครองจึงเป็นโอกาสที่ดี

3

บอกกล่าวในงานสัมมนา

งานสัมมนาสำหรับผู้ปกครองนั้น ไม่จำเป็นต้องเชิญผู้บรรยายที่มีชื่อเสียง การบอกเล่าโดยครูที่ดูแลเด็กเป็นประจำ (ครูประจำชั้น ครูหัวหน้าระดับชั้น ครูใหญ่) มีความเป็นจริงและเข้าถึงจิตใจมากกว่า จัดทำเอกสารที่ภาษาเข้าใจง่าย เหมาะกับผู้ปกครองใช้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ ผ่านมา สิ่งสำคัญคือสร้างบรรยากาศที่ดี

4

อื่น ๆ

นอกจากความสำคัญของการยอมรับ แล้ว ควรพูดถึงความสำคัญของ "ช่วงเวลา ของกิจวัตรประจำวัน" ด้วย ถ้าทำกิจวัตร ประจำวันอย่างมีวินัย อารมณ์เด็กจะคงที่ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ที่กิจวัตรประจำวัน ผิดแผกไป มักทำให้เกิดปัญหาเมื่อเริ่ม เช้าวันจันทร์

เด็กที่มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งเพราะมีปัญหาเรื่องของ
อารมณ์ผูกพัน - การยอมรับในตัวเด็กทุกคน

กรณีตัวอย่างจากครู

ยอมรับในตัวเด็กทุกคน

ดูแลเด็กโดยรวม
และไม่ควรลืมนิยามดูแลเป็นรายบุคคลด้วย

ได้เรียนรู้ความสำคัญของช่วงวัยที่พึ่งพิงของเด็กแรกเกิด-1 ขวบครึ่ง ทำให้รู้สึกเข้าใจอย่างถ่องแท้ และอยากถ่ายทอดให้ผู้ปกครองทราบด้วย ฉันตกใจเรื่องความแตกต่างของเมื่อ 40 ปีก่อน และในปัจจุบันว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกลดลงเรื่อยๆ ทำให้เด็กที่มีปัญหาเรื่องของ อารมณ์ผูกพันมีจำนวนเพิ่มขึ้น ฉันตั้งใจว่าจะ “ดูแลเด็กโดยรวมและดูแลเป็นรายบุคคลด้วย” ในหลาย ๆ สถานการณ์ต่อไป (ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

เข้าใจลำดับขั้น ① เด็กรู้สึกว่าครูสนใจแต่ตัวเด็กเอง → ② เด็กรู้สึกสบายใจ → ③ เมื่อเด็ก สบายใจจึงเริ่มนึกถึงคนอื่น → ④ เด็กปฏิบัติต่อผู้อื่นได้ดี ชั้นเรียนที่เด็กแย่งกันเรียกร้อง ความสนใจเป็นเพราะครูจัดการไม่ถูกต้อง ฉันคิดว่าจะดูแลเด็กแต่ละคนแบบทำความเข้าใจ จุดเด่นของเด็กแต่ละคนให้ได้

→ ใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์ เด็กเริ่มเรียบริบร้อยขึ้นโดยเฉพาะเด็กที่ชอบเรียกร้องความสนใจ ทำให้เด็กทั้งชั้นเรียนสงบเรียบริบร้อยขึ้น (ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

เด็กที่ได้รับการยอมรับจากแม่อย่างที่ต้องการแล้วได้รับความรักจากครูที่โรงเรียน (สมมติว่า ในชั้นเรียนมีเด็ก 30 คน) ไม่ทำตัววุ่นวายและเข้ากับครูได้ดีขึ้นแค่ 1 ใน 30 ก็พอใจแล้ว แต่เด็ก ที่ไม่ได้รับการยอมรับมักเรียกร้องความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวจากครู ทำให้เด็กทั้งชั้นวุ่นวาย ไปด้วย ที่จริงเด็กเพียงต้องการความรักจากแม่ แต่เมื่ออยู่โรงเรียนครูควรพยายาม “ยอมรับ ในตัวเด็กทุกคน”

ได้เรียนรู้ว่า “เด็กอยากได้รับการยอมรับเพียงคนเดียว” “เด็กไม่ชอบให้ครูรักทุกคนเท่ากัน” “ถ้าได้รับการยอมรับแบบที่ต้องการจะรู้สึกสบายใจและเริ่มสนใจรอบข้าง เกิดความรู้สึกเอื้อเฟื้อ ต่อเพื่อนตามมา” วิธีทำให้เด็กทั้งชั้นสงบเริ่มจาก “ยอมรับเด็กตัวต่อตัว” ถ้าชั้นเรียนมี 38 คน ต้องไม่ใช่แบ่งความสนใจเป็น 1 ใน 38 แต่เป็นแบบตัวต่อตัวจำนวน 38 คู่ (ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

※ → หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงหลังจากปฏิบัติ

ประโยคนี้ทำให้ได้รับเสียงสะท้อนกลับมามาก ครูทุกคนรู้สึกประทับใจและเห็นด้วย หลังจากอ่านแบบสอบถามแผ่นนี้ให้ทุกคนฟัง ครูหลายคนเขียนตอบมาว่า “อยากดูแลเด็กแบบตัวต่อตัวบ้าง” “อยากลองนำไปปฏิบัติดู”

ประทับใจคำว่าตัวต่อตัวจำนวน 38 คู่ ฉันอยากจัดเวลาในแต่ละวันเพื่อจะได้ดูแลเด็กแบบตัวต่อตัวในช่วงเล่นอิสระ ช่วงกินข้าว หรือช่วงเวลาเตรียมตัวทำกิจกรรม เป็นต้น

(ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

สำหรับเด็กที่มีความรู้สึกขาด อยากให้แม่ยอมรับในตัวเด็กมากขึ้น เด็กบางคนโรงเรียนก็ช่วยได้แค่ให้ความสำคัญกับการดูแลเด็กแบบตัวต่อตัว ถ้าพูดคุยกับเด็ก 10-20 ครั้ง แม่จะไม่ตีเท่ากับคำพูดคำเดียวของแม่ ก็อยากให้เด็กมีความรู้สึกวางใจว่า “มีคนคอยดูแล”

(ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

เดี๋ยวนี้เวลาที่ขานชื่อเด็ก ฉันจะไม่เรียกเฉยๆ แต่จะชมด้วยว่า “เก่งจังเลย” “ว่าจริงจังนะ” เป็นต้น วิธีนี้ทำให้เด็ก ๆ สนุกเวลารอให้ถึงชื่อของตัวเอง เมื่อครูเรียกแล้วก็จะดีใจ ไม่เฉพาะเวลาขานชื่อ เวลาที่มีโอกาสอยู่ใกล้ ฉันจะพยายามแสดงออกให้เด็กรับรู้ “ความรู้สึกพิเศษ” อยากย้าให้เด็กรู้ว่า “ครูดูแลอยู่นะ ไม่ต้องห่วง”

(ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

การดูแลเด็กแบบตัวต่อตัวทำให้ดูแลเด็กได้ทั้งชั้นแม้แต่เด็กทั่วไป เด็กที่ไม่โดดเด่น หรือเด็กที่ไม่มีปัญหา และทำให้สังเกตเห็นได้ถึงพัฒนาการของเด็ก เป็นวิธีที่อยากปฏิบัติอย่างตั้งใจต่อไป

(ประสบการณ์เป็นครู 4 ปี)

ความรู้สึก “อยากได้รับการยอมรับคนเดียว” “ครูสนใจเราคนเดียว” ถ้าลองเป็นตัวเราเองก็คงรู้สึกสบายใจและทำให้รู้สึกมั่นคง วิธีนี้ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องการลำเอียง ฉันตั้งใจว่าจะดูแลเด็กเป็นรายบุคคล และทำให้เด็กได้ “ความรู้สึกพิเศษ” สำหรับเขาคนเดียว

(ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

เป็นโอกาสที่ฉันได้ย้อนพิจารณาตัวเองว่ายอมรับเด็กในแบบที่เด็กต้องการหรือเปล่า ฉันมักใช้เวลาก่อนกลับบ้านจับมือและพูดคุยกับเด็กแต่ละคน แต่ก็ทำกับทุกคนเหมือนกัน ต่อไปอยากหา “คำพูดที่แสดงออกถึงความพิเศษสำหรับเด็กแต่ละคน” ให้ได้

(ประสบการณ์เป็นครู 10 ปี)

พยายามใช้คำพูดที่เป็นพิเศษสำหรับเด็กแต่ละคน และชมเชยอย่างจำเพาะเจาะจงลงไป
→ เมื่อชมเชยแล้วรู้สึกว่าคุณตาของเด็กเป็นประกายขึ้นมาชั่วขณะหนึ่ง แสดงว่าวิธีนี้ได้ผลดี
ฉันตั้งใจว่าอยากดูแลเด็กด้วยคำพูดที่สื่อถึงความตั้งใจจริง (ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

เด็กจะดีใจแค่ไหนถ้ารู้ว่า ครูสนใจตัวเองคนเดียว ครูพูดแบบนี้กับตัวเองคนเดียว เมื่อได้รับการยอมรับจากครู เด็กรู้สึกเท่ากับว่าได้รับการยอมรับจากสังคมใหม่ซึ่งคือโรงเรียน

ฉันขาดความมั่นใจในการทำงานดูแลเด็ก เพราะเด็กที่ต้องคอยระวังตักเตือนมีมากขึ้น จนฉันรับมือไม่ไหว ต้องคอยดูแลเด็กตลอดเวลา แต่เมื่อได้ฟังการบรรยายครั้งนี้แล้ว ฉันอยากใช้เวลาไปกับเด็กแต่ละคนอย่างมีคุณภาพแค่นคนละ 1 นาทีหรือแค่ 30 วินาทีก็ตาม
(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ฉันอยากสื่อสารให้เด็กทุกๆ คนรู้ว่า “ครูคอยอยู่ นะ” ไม่ว่าจะเป็เด็กที่ช่วยแจกใบงานให้เพื่อน เด็กที่ถนัดเรื่องจัดเก็บข้าวของ หรือเด็กที่พยายามปั่นปายเครื่องเล่นแม้จะไม่ถนัด
(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ฉันอยากให้เด็กได้รับรู้ความรู้สึกของความสำเร็จด้วยคำพูดของครู ในกิจกรรมต่างๆ ฉันจะถ่ายทอดให้ชัดเจนขึ้น เช่น “เวลาเดินแถว เหวี่ยงแขนได้จังหวะดีมาก”
→ เห็นความเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละคน ฉันรู้สึกเสียใจว่าที่ผ่านมาฉันมองข้ามไปหลายเรื่อง
(ประสบการณ์เป็นครู 11 ปี)

ฉันพยายามชมเชยเด็ก ๆ ในเรื่องเล็กน้อย เช่น “ขอบคุณที่ช่วยครูจัดชั้นหนังสือนะ” “เก็บของที่หล่นมาให้เธอ” และยังบอกผู้ปกครองของเด็กทั้ง 28 คน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ว่าเด็กแต่ละคนเป็นอย่างไร
→ เห็นความเปลี่ยนแปลงของผู้ปกครอง เช่น ผู้ปกครองเล่าว่าเด็กเป็นอย่างไรเมื่ออยู่บ้าน เป็นโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลสื่อสารกันระหว่างบ้านและโรงเรียน
(ประสบการณ์เป็นครู 11 ปี)

ฉันยอมรับเด็กแต่ละคนโดยไม่แสดงออกโจ่งแจ้ง เพื่อให้เด็กรู้สึกที่ “ได้รับคนเดียว”

→ เมื่อได้รับคำชม เด็กก็สามารถชมเชยเพื่อนได้ และช่วยเหลือกันมากขึ้น

(ประสบการณ์เป็นครู 11 ปี)

ฉันพยายามทำให้มีเวลาส่วนตัวของแต่ละคน และพูดชมเชยในสิ่งที่ทำได้หรือชมเด็กว่าเก่งขึ้น

→ พฤติกรรมที่เคยต้องตักเตือนหายไป รู้สึกได้ว่ามีความไว้นือเชื่อใจต่อกันมากขึ้น เด็ก ๆ บอก
ว่า “ครูรู้ใจทุกอย่างเลย”

(ประสบการณ์เป็นครู 3 ปี)

ฉันพยายามดูแลเด็กแบบตัวต่อตัว เวลาชมเชยฉันจะใส่รายละเอียดด้วย เช่น “สินี่สวย
จังนะ” “ดูแล้วน่ารักจังเลย”

→ เด็กบางคนชอบเรียกร้องความสนใจจากครู เรียกให้ “ดูสิ ดูสิ!” ฉันจะใช้วิธีชมเชยข้อดี
ของเด็กคนนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยแค่ไหน เด็กคงรู้สึกที่ “ครูตั้งใจดูแลดี” เพราะเด็ก
เรียกร้องความสนใจน้อยลง ทำให้รู้สึกว่าการดูแลแบบตัวต่อตัวมีความหมายจริงๆ

(ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

เวลาทำงานประดิษฐ์ฉันจะไม่ชมแค่ที่ว่า “สวยดีนะ” แต่จะชมแบบเจาะจงรายละเอียด
“สินี่สวยดี” “ครูชอบตาแบบนี้” ฉันอยากบอกผู้ปกครองว่าเด็กชอบทำอะไร เล่นอะไร รวมถึง
ความสำคัญของการยอมรับให้ทราบด้วย

(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

เรื่องราวเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับครูมือใหม่ เห็นได้จากแบบสอบถามที่เขียนว่า “ฉัน
เคยชมแค่ที่ว่า ‘สวยนะ’ ‘เก่งจัง’ เท่านั้น เป็นเพราะไม่ได้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ต่อไปตั้งใจว่า
จะดูแลอย่างใกล้ชิดพอที่จะใช้คำพูดที่เจาะจงรายละเอียดได้”

เวลาชวนซื้อเด็กควรสบตาด้วย

พอฉันได้ฟังว่า “การมีน้อง” เป็นประสบการณ์ใหม่ของลูกคนโต ดังนั้นถ้าคาดหวังจากเด็ก ในการเป็นลูกคนโตจะทำให้เด็กเครียด ฉันจึงคิดได้ว่า “จริงด้วย เด็กคนนี้เคยเป็นลูกคนเดียว มาตลอดจนกระทั่ง 2 เดือนก่อน การใช้ชีวิตที่โรงเรียนมีอะไรมากกว่าที่คิดจริงๆ” ฉันรู้สึกผิด ที่พยายามเร่งให้เด็กปรับตัวเข้ากับโรงเรียนเร็วๆ (ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

ฉันมีเด็กที่นำเป็นห่วงหลายคน ในฐานะครูประจำชั้นฉันอยากบอกเด็กๆว่า “หนูเป็นคนสำคัญ” “หนูมีความหมาย” อยากให้ครูคือคนที่ให้การยอมรับและไว้วางใจได้ เวลาพูดคุยกับผู้ปกครอง ครูไม่ควรให้เหตุผลเพียงแต่ว่า “ครูก็คิดอย่างนั้น” “ครูรู้สึกอย่างนั้น” แต่จะเรียนรู้เทคนิค เฉพาะทางเพื่อให้สื่อสารกับทางครอบครัวได้เข้าใจกัน (ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

“ความหวังโย” คือสิ่งที่มีค่า แต่จะใช้แค่ความหวังโยอย่างเดียวไม่ได้ ควรมีความรู้ที่จะ นำไปสู่ “การถ่ายทอดที่เข้าใจง่าย”

เด็กที่มีความกังวลเกี่ยวกับที่บ้านมักบ่นว่าปวดท้อง อาจเป็นการเรียกร้องความสนใจ แต่ฉัน ก็พยายามใกล้ชิดกับเขา

→ เด็กไม่บ่นว่าปวดท้องและยิ้มแย้มมากขึ้น ฉันกำลังคิดว่าต่อไปจะถ่ายทอดให้ผู้ปกครองเข้าใจ ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะปัญหาจากทางบ้านด้วย (ประสบการณ์เป็นครู 2 ปี)

นึกถึงเด็ก ๆ ที่ฉันเคยดูแล บางคนติดการดูทีวีมาก บางคนขาดความกระตือรือร้น พอรู้ว่าการแสดงออกเหล่านี้มาจากความเครียด ทำให้ฉันรู้สึกเสียใจว่าน่าจะใกล้ชิดเด็กและแสดง ความรักให้มากกว่านี้ (ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

เด็กที่ต้องการ “ให้ครูสนใจแต่ตัวเอง” มีมากขึ้น เด็กที่เรียกร้องความสนใจ “ดูสิ ดูสิ!” ระหว่างที่ครูสอนมีจำนวนมากกว่าเดิม โดยมีเด็ก 5 คนที่เอานิ้วมือ 4 นิ้วใส่ปาก ฉันรู้สึกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงไป อันดับแรกฉันต้องเป็นที่พึ่งทางใจ ให้กับเด็กก่อน (ประสบการณ์เป็นครู 29 ปี)

บางครั้งควรเข้าหาเด็ก แบบตัวต่อตัวและพูด สิ่งที่เป็นเรื่องเฉพาะตัวของเด็กคนนั้น

ฉันเพิ่งเคยได้ยินคำว่าอาการจิตสรีระแปรปรวนเป็นครั้งแรก เมื่อทราบว่า เป็นปัญหาทางด้านจิตใจ ที่แสดงออกมาทางร่างกาย ทำให้ฉันนึกถึงเด็กหลายคน เช่น เด็กที่เฟิ่งมีน้อง เด็กที่ถูกแม่ดูว่ากล่าว ความเครียดเหล่านั้นคงแสดงออกมา ฉันตั้งใจว่าจะเล่นกับพวกเขาให้มากขึ้น และบอกเล่าเรื่องอาการจิตสรีระแปรปรวนให้แม่เด็กฟังด้วย (ประสบการณ์เป็นครู 10 ปี)

ครูหลายคนไม่เคยรู้มาก่อนเกี่ยวกับอาการจิตสรีระแปรปรวนของเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องที่ผมคาดไม่ถึงมาก่อน ฉันคิดว่าควรเพิ่มเรื่องนี้และเรื่องพัฒนาการด้านจิตใจของเด็กลงในหลักสูตรให้ละเอียดขึ้น

ฉันตั้งใจว่าจะเพิ่มเวลาดูแลเด็กให้มากขึ้นเพื่อให้พวกเขาารู้สึกมีความพึงพอใจในตัวเอง ก่อนเลิกเรียนฉันอยากคุยกับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาทำและพยายามทำในแต่ละวัน รวมถึงอยากหาเวลาพูดคุยกับเด็กแบบตัวต่อตัวให้ได้มากขึ้น (ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

พอได้ยินว่า “เด็กต้องการได้รับการยอมรับเพียงคนเดียว” ฉันก็อยากดูแลและใช้คำพูดที่ทำให้เด็กรู้สึก “ครูรักเรามากที่สุด” เด็กบางคนทำงานประดิษฐ์หรือใช้นิ้วมือไม่คล่อง ฉันจะช่วยเหลือเพื่อไม่ให้เขารู้สึกว่าตัวเองไม่เก่ง (ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

เวลาเล่นเปียโนฉันจะพยายามสบตาเด็กให้ครบทุกคน เมื่อคร่อมองสบตา เด็กจะรู้สึกสบายใจ ขณะร้องเพลงเมื่อบอกเด็กว่าเขาเก่งขึ้นแล้ว พยายามได้ดีแล้ว จะมีเด็กที่กระตือรือร้นและเป็นตัวอย่างให้เพื่อนเพิ่มขึ้น (ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

เวลาอธิบายวิธีทำงานประดิษฐ์ ฉันจะใช้เสียงเบาเพื่อให้เด็กตั้งใจฟัง และพยายามใช้คำพูดที่เข้าใจง่าย เวลาชมเชยชิ้นงานที่เด็กทำเสร็จแล้ว ฉันจะระบุว่าตรงไหนบ้างที่สวย
→ เด็กมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถลงมือทำงานได้ในทันที เมื่อก่อนฉันไม่ค่อยถนัดการอธิบาย แต่ปัจจุบันพอเห็นความตั้งใจของเด็ก ๆ ฉันก็รู้สึกมีความสุข (ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

งานประดิษฐ์เป็นสิ่งที่เห็นได้ด้วยตา การชมอย่างเฉพาะเจาะจงทำให้เด็กรู้สึกถึงความสำเร็จและความพึงพอใจได้มาก กลายเป็นความมั่นใจและนำไปสู่ความพึงพอใจในตัวเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ของการศึกษาแบบเป็นกลุ่ม

ฉันเห็นด้วยว่า “เด็กไม่ต้องการให้ทุกคนเท่าเทียมกัน” เด็กทุกคนอยากให้อาจารย์สนใจแต่ “ตัวเองคนเดียว” มีเด็กที่ร้องไห้ขอแอดวานซ์คุณแม่ปวดหัว เมื่อมาโรงเรียนแล้วรู้ว่านอนที่เตียงไว้กลายเป็นผีเสื้อ ฉันจึงบอกว่า “เจ้านอนกลายเป็นผีเสื้อแล้ว คนอื่นยังไม่มีใครรู้เลยนะ มีแต่หนูกับครูเท่านั้นที่รู้” เด็กยิ้มดีใจและเข้ามากอด ทำให้ฉันรู้ว่าเรื่องเล็กน้อยก็มีผลต่อความรู้สึกของเด็ก (ประสบการณ์เป็นครู 12 ปี)

เมื่อฉันได้ชมสไลด์ภาพครูช่วยเด็กที่ขาดเรียนในวันก่อนหน้าให้ทำงานประดิษฐ์ให้เสร็จ ทำให้คิดว่าฉันไม่เคยดูแลเด็กที่ขาดเรียนไปแบบนั้นเลย ฉันคิดแต่วิธีสอนที่สะดวกสำหรับตัวเอง ตอนนี้ฉันพยายามหาโอกาสที่จะพูดคุยกับเด็กเพื่อให้เด็กรู้สึกพึงพอใจ เช่น วันที่เด็กมาถึงโรงเรียนแต่เช้า เวลาที่บาดเจ็บแล้วครูเข้าไปช่วยเหลือ ฉันอยากเก็บรักษาช่วงเวลาที่ได้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดแบบนั้น (ประสบการณ์เป็นครู 4 ปี)

การยอมรับแบบตัวต่อตัวอาจแสดงผ่านคำพูดก็ได้ เช่น “ขอบคุณที่ช่วยครูนะ” “ดีนะที่หนูมาช่วย” เมื่อครูแสดงคำขอบคุณอย่างเจาะจง เด็กก็รู้สึกมั่นใจว่า “ได้ทำประโยชน์” “ได้รับคำชม” ฉันจึงอยากหาวิธีที่หลากหลายในการแสดงการยอมรับ (ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ฉันเคยอ่านบทความเรื่องงานเลี้ยงคืนสู່เหย้าของโรงเรียนประถมศึกษาในหนังสือพิมพ์ เมื่อนักเรียนบอกว่า “ตอนนั้นครูโอดมนมากเลย” “ครูรักหนูมาก” ครูคนนั้นจึงพูดว่า “ครูไม่ได้ลำเอียงกับใครเป็นพิเศษเลย ครู ‘ลำเอียง’ กับเด็กทุกคนนั่นแหละ” ฉันรู้สึกที่ “เยี่ยมไปเลย” การเป็นครูไม่ใช่เรื่องง่ายเลย ความตั้งใจของครูคนนั้นเป็นสิ่งที่พิเศษมาก (ประสบการณ์เป็นครู 4 ปี)

เวลาขานชื่อเด็กฉันจะพยายามพูดช้า ๆ เว้นช่วงระหว่างชื่อกับนามสกุลเพื่อให้เกิด “ช่วงเวลา” และมองสบตาเด็ก ที่ผ่านมามีความต้องการให้เด็กขานรับอย่างร่าเริงเท่านั้น แต่ต่อจากนี้ฉันคิดว่าความรู้สึกที่ทำให้เด็กรู้ว่า “ครูสนใจหนูนะ” เป็นเรื่องสำคัญ (ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

เวลาขานชื่อฉันจะพูดคุยเล็ก ๆ น้อย ๆ กับเด็กแต่ละคน เช่น ตาเป็นประกายเชียวนะวันนี้ → ฉันรู้สึกที่เด็กบางคนเฝ้ารอว่า “วันนี้ครูจะพูดอะไร” ฉันดีใจที่เด็กได้ตอบอย่างสนุกสนาน (ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

ตอนเช้าหรือเวลาพักทานอาหาร ฉันจะพยายามพูดคุยให้เด็กรู้สึกที่ว่า “ครูสนใจเรามากกว่าคนอื่น”

→ เข้าใจความรู้สึกของเด็กมากขึ้น เด็กเข้ามาปรึกษามากขึ้น

(ประสบการณ์เป็นครู 4 ปี)

แม้เรื่องเล็กน้อยก็เป็นโอกาสในการยอมรับเด็กแบบตัวต่อตัวได้ มีทั้งวิธีที่ทำเมื่ออยู่กับหลายคนหรืออยู่กับตามลำพัง เช่นคำพูด “วันนี้ทำได้ดีมาก” “วันนี้ขอบคุณที่ช่วยนะ” ครูคนหนึ่งให้กำลังใจเด็กที่รู้สึกเสียความมั่นใจหลังจากการแสดงว่า “โชคดีที่ให้หนูทำหน้าที่นี้ หนูทำได้ดีเลย” เมื่อเด็กได้รับคำปลอบใจ เด็กก็รู้สึกดีใจมาก

ฉันพยายามพูดคุยกับเด็กทุกคนเพื่อสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว ถ้าวันไหนมีเด็กที่ตกหล่นไป ฉันจะพยายามพูดคุยให้ได้ในวันถัดไป

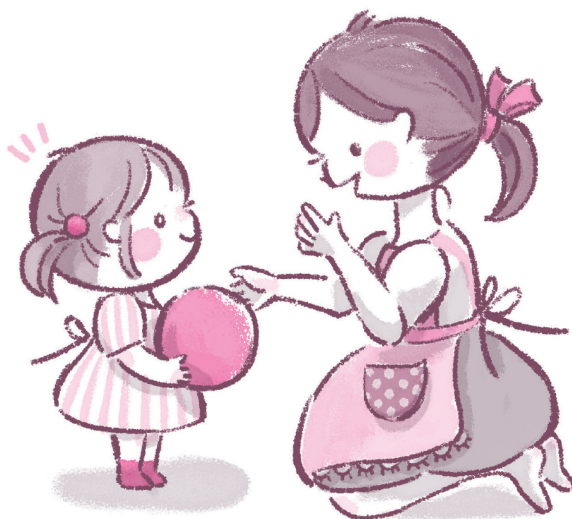
→ เด็กพูดคุยด้วยท่าทางดีใจ ฉันพยายามทำความเข้าใจเด็กทุกคนมากขึ้นโดยใช้เวลาคิดเรื่องของเด็กแต่ละคนมากขึ้น

(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

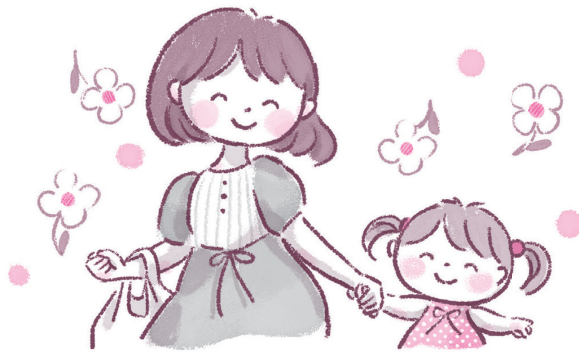
เมื่อมีเด็กหลายคนในความดูแล ครูอาจไม่สามารถดูแลแบบตัวต่อตัวได้ทุกคนในแต่ละวัน การพยายามทำให้ครบในวันถัดไปก็เป็นวิธีที่ดี

เวลาเด็กทำอะไรที่ไม่ควรทำ ฉันจะไม่เตือนต่อหน้าคนอื่น ๆ แต่จะเข้าไปถามเด็กว่ารู้สึกอย่างไรหรือบอกความรู้สึกของฉันให้เด็กฟัง วิธีนี้ทำให้เด็กรับรู้ว่าคุณสนใจในตัวเขา

(ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

เข้าไปถามความรู้สึก
หรือเล่าความรู้สึกให้ฟัง

บอกกล่าวกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการยอมรับ

เมื่อเข้าใจเรื่องช่วงวัยฟังฟัง ฉันก็เข้าใจจิตใจของเด็กมากขึ้น ฉันอยากบอกผู้ปกครองให้เข้าใจเรื่องพัฒนาการด้านจิตใจ ว่ามันเป็นไปอย่างเป็นลำดับขั้นและยังส่งอิทธิพลต่อช่วงวัยรุ่นด้วย

(ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

ฉันเข้าใจความสำคัญของการ “ยอมรับเด็กอย่างที่เด็กต้องการ” อุปนิสัยของผู้ปกครองบางคนอาจทำให้เด็กไม่ได้รับความพึงพอใจ ฉันอยากถ่ายทอดความสำคัญของการ “ยอมรับเด็กอย่างที่เด็กต้องการ” ว่ามีผลต่อพัฒนาการด้านจิตใจให้ผู้ปกครองเข้าใจง่าย ๆ

(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ครูจำเป็นต้องเรียนรู้พัฒนาการด้านจิตใจช่วงปฐมวัยอย่างละเอียด เพื่อถ่ายทอดให้ผู้ปกครองเข้าใจได้ง่าย พัฒนาการด้านจิตใจช่วงปฐมวัยเป็นเรื่องที่ครูเรียนรู้มาแล้วสมัยเป็นนักศึกษา แต่ควรเรียนทบทวนอีกครั้งเมื่อเป็นครู

ฉันให้ความสำคัญกับวันที่เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมชั้นเรียน เพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญของการยอมรับและการเล่นกับลูก มีการให้คุณแม่ชมเชยผลงานของลูกและร้องเพลงร่วมกัน → ประสบการณ์ที่แม่พูดชมเด็กต่อหน้าทุกคน ทำให้เด็กดีใจมาก บรรยากาศอบอุ่น และรู้สึกว่าการที่ฉันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว

(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ฉันขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้เล่นกับลูกวันละอย่างน้อย 15 นาที ผลคือเด็กมีท่าทีที่สงบเรียบร้อยขึ้น

(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ฉันอยากใช้สมุดสื่อสารให้เป็นประโยชน์มากขึ้น ปกติฉันจะเขียนสัปดาห์ละครั้ง ที่ผ่านมามีแต่เนื้อหาการเรียนการสอน ฉันอยากเพิ่มเนื้อหาการเลี้ยงดูเพื่อแนะนำผู้ปกครอง เช่น “ความสำคัญของการยอมรับ” “ความสำคัญของการทำกิจวัตรประจำวันอย่างมีวินัย” ฉันอยากอธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความสำคัญของเรื่องต่างๆ เช่น การทำให้อารมณ์คงที่

(ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

ฉันได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการอธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจวิถีเลี้ยงดูลูก โดยใช้ภาพประกอบแนบลงในสมุดสื่อสารเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ที่ผ่านมามีฉันเขียนแต่เรื่องที่จะแจ้งให้ทราบเท่านั้น

(ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

ฉันคิดว่าการคิดเอาเองว่า “ผู้ปกครองย่อมรู้วิธีการเลี้ยงดู” ซึ่งไม่ถูกต้อง ฉันคิดว่าควรอธิบายความสำคัญของการทำกิจวัตรประจำวันอย่างมีวินัย การสร้างช่วงเวลาแสดงความรัก 15 นาที หนังสือภาพที่เหมาะสมกับเด็กลงในสมุดสื่อสารด้วย

(ประสบการณ์เป็นครู 4 ปี)

ฉันใช้สมุดสื่อสารของโรงเรียนอื่นเป็นตัวอย่าง เช่น เล่นประกอบท่าทางอย่างไร วิธีจัดกิจวัตรประจำวันให้มีระเบียบ ฉันพยายามถ่ายทอดและยกตัวอย่างในเรื่องที่แม้จะเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับครูก็ตาม และคิดว่าการใช้สมุดสื่อสารเพื่อให้ผู้ปกครองรับรู้เป็นสิ่งจำเป็น

(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ในงานพบผู้ปกครอง ฉันอยากนำเสนอหนังสือภาพที่มีการแสดงการสัมผัสร่างกายเพื่อให้ผู้ปกครองหมั่นแสดงความรักด้วยการสัมผัส การนำเสนอเล็กๆ น้อยๆ จะเป็นการพัฒนาผู้ปกครองให้เติบโตไปพร้อมกับเด็กๆ

(ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

ฉันไม่เคยคิดมาก่อนว่า สามารถใช้หนังสือภาพเป็นสื่อในการบอกกล่าวกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเล่นประกอบท่าทางกับลูกได้ ในงานพบผู้ปกครองครั้งหน้าฉันจะลองใช้วิธีดังกล่าวดู

(ประสบการณ์เป็นครู 4 ปี)

ไม่ว่าจะเกิดปัญหาอะไรก็ตาม เป็นการยากที่จะบอกกล่าวกับผู้ปกครองแบบตัวต่อตัว การบอก
รวมๆว่าถึง “ทุกท่าน” ทำได้ง่ายกว่า การใช้สมุดสื่อสาร ข่าวสารโรงเรียน งานพบผู้ปกครอง
หรืองานเปิดห้องเรียน ถือเป็นโอกาสที่จะถ่ายทอดความสำคัญของ “การยอมรับ” บรรดา
คุณแม่ไม่ค่อยมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการยอมรับ ถ้าโรงเรียนไม่สามารถอบรมได้ การอ่าน
หนังสือภาพสำหรับเด็กให้ผู้ปกครองฟังก็เป็นวิธีหนึ่ง ลองหาหนังสือภาพที่มีภาพเด็กที่มีความสุข
เมื่อกอดหรือเมื่อแม่ชมเอาไว้อีก

ฉันมองหาข้อดีและสังเกตความพยายามของเด็กแต่ละคนมากขึ้นและชมเชยทันที รวมถึง
พยายามบอกเล่าให้แม่ของเด็กฟังด้วย ผลคือเด็กได้รับคำชมจากที่บ้านเพิ่มขึ้นด้วย รู้สึกได้ว่า
เด็กๆ ร่าเริงและมีความพยายามมากขึ้น (ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

เมื่อฉันบอกเล่าเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองเห็นภาพ ผู้ปกครองตั้งใจ ลูกศิระะลูก และตอบรับ
ในเชิงบวกว่า “จะลองชมลูกเวลาอยู่ที่บ้านด้วย” เด็กก็มีท่าทางร่าเริงขึ้น (ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ฉันอยากเล่าให้พ่อแม่เด็กฟังอย่างละเอียดว่า วันนี้เด็กสนุกกับอะไร สนใจเรื่องอะไร ฉันจึง
คอยสังเกตเด็กอยู่เสมอ (ประสบการณ์เป็นครู 11 ปี)

ฉันพยายามเล่ากิจกรรมที่โรงเรียน เช่น “สิ่งที่เด็กทำไปแล้ว” “เรื่องที่เด็กช่วยเหลือเพื่อน”
“สิ่งที่เด็กได้พยายามทำแม้จะไม่ถนัด” ให้ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษและ
ผู้ปกครองเด็กคนอื่นๆ ฟังมากขึ้น
→ ยิ่งเล่าบ่อยเท่าไร ปฏิกริยาของผู้ปกครองยิ่งดีขึ้นและมีการชมเชยลูกเพิ่มขึ้นด้วย
(ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

เด็กในการดูแลของฉันที่เรียกร้องความสนใจว่า “ดูสิ ดูสิ!” มีหลายคน ฉันอยากบอกผู้ปกครอง
ว่า “ทำกิจกรรมนี้แล้วเขาชอบ” “เขาชอบสิ่งนี้” ฉันตั้งใจว่าจะสังเกตเด็กแม้แต่สิ่งเล็กน้อย
เพื่อจะได้มีเรื่องไว้เล่ากับผู้ปกครอง (ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

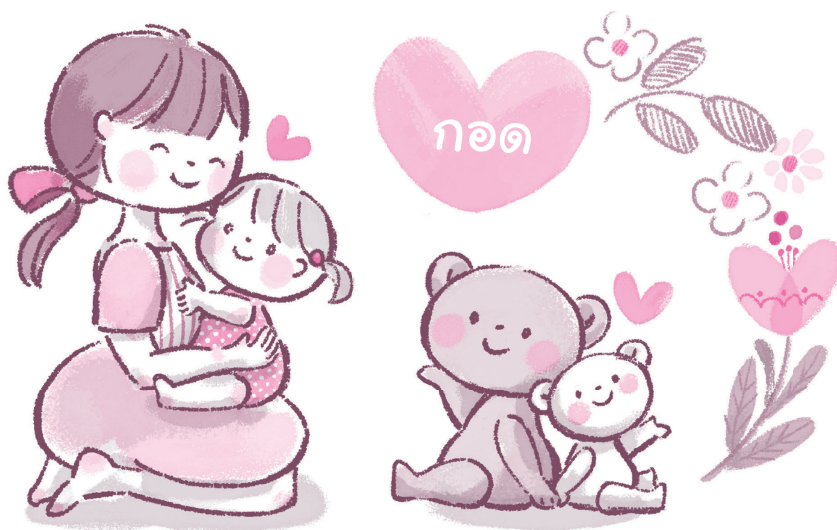
ความกระตือรือร้นที่เฝ้าจับตาดูใจของเด็กนั้นร้ายแรงกว่าที่ผู้ใหญ่คิด กรณีเด็กที่มีปัญหาชอบกัดเพื่อน
ฉันรู้สึกผิดที่จะบอกแม่เด็กเฉพาะพฤติกรรมของเด็ก โดยไม่บอกวิธีแสดงความเข้าใจ ฉันอยาก
สังเกตหาสิ่งที่ทำให้เด็กมีความสุขและถ่ายทอดให้พ่อแม่ทราบ (ประสบการณ์เป็นครู 13 ปี)

แม่อาจคิดว่า “อุตสาหกรรมดี” แต่อาจไม่ใช่ในแบบที่เด็กต้องการก็ได้ ถ้าครูแนะนำ
วิธี “ยอมรับ” ที่เหมาะกับแม่และเด็ก จะทำให้ความสัมพันธ์มีความมั่นคงขึ้น

ฉันแนะนำแม่โดยไม่ให้เสียความรู้สึก เช่น “อุ้มเขานั่งตักคุณะคะ” “เขาชอบทำแบบนี้ ลองไป
ทำที่บ้านคุณะคะ” และแนะนำเรื่องที่สามารถทำได้ทันที ก็รู้สึกว่าคุณปกครองนำไปทำจริง
(ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

เมื่อได้ฟังว่าให้บอกเล่าผู้ปกครองถึงเรื่องดี ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก ถึงแม้จะเล็กน้อย ฉันก็คิดว่าน่าจะ
จำได้ไม่หมด จึงจดโน้ตสั้น ๆ และหยิบมาดูช่วงก่อนผู้ปกครองมารับเด็ก
→ เมื่ออ่านโน้ตจะจำเหตุการณ์และบอกเล่ากับผู้ปกครองได้ ซึ่งช่วยในการสื่อสารได้ดีขึ้น
(ประสบการณ์เป็นครู 8 ปี)

ไม่เฉพาะแค่สมุดสื่อสารเท่านั้น ควรบอกเล่าให้แม่เด็กฟังเกี่ยวกับเรื่องราวเล็กๆ น้อย ๆ และ
สิ่งที่ทำให้เด็กดีใจ สิ่งที่ได้ทำดีระหว่างอยู่โรงเรียน ผู้ปกครองหลายคนไม่เข้าใจวิธีแสดง
“การยอมรับ” ที่ชัดเจน ครูควรเสริมด้วยว่า “ลองทำเวลาอยู่บ้านด้วย” หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
การแนะนำผู้ปกครองโดยละเอียดในแต่ละวันของครู จะช่วยเหลือเด็กได้มากขึ้น

โรงเรียนของเรามีการเชิญผู้ปกครองผลัดเปลี่ยนกันมาเป็น “คุณครูแม่” ในชั้นเรียน คุณแม่บางคนเมื่อเห็นว่าลูกตั้งใจเวลาอยู่โรงเรียนจึงปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติต่อลูกเมื่ออยู่บ้านก็มี

(ประสบการณ์เป็นครู 4 ปี)

อาจยากที่จะให้แม่ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม “คุณครูแม่” แต่ถือเป็นกิจกรรมที่ดี แม่ที่ปกติดูจะใจดีกับลูกคนอื่น จึงอาจเป็นการขัดเกลาวิธีปฏิบัติต่อลูกตัวเองด้วยก็ได้

ฉันอยากคิดหาวิธีสื่อสารกับผู้ปกครอง เช่น หาโอกาสสัก 2-3 ครั้งต่อปีแบ่งกลุ่มเพื่อพูดคุยกันแบบสบาย ๆ โดยมีครูร่วมด้วยก็น่าจะดี

(ประสบการณ์เป็นครู 7 ปี)

ฉันคิดว่าบางโรงเรียนก็ใช้วิธีนี้อยู่ แต่ไม่ควรปล่อยให้เป็นการพูดคุยกันธรรมดา ครูอาจเรียนรู้ใช้เทคนิคการทำ Group Work ของนักสังคมสงเคราะห์เพิ่มเติม

ว่ากันว่า “การเปิดเผยเรื่องส่วนตัว” ควรใช้ความระมัดระวัง การบอกเล่าประสบการณ์การเลี้ยงดูลูกให้ผู้อื่นฟังอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีขึ้นได้ การเปิดเผยเรื่องส่วนตัวควรทำเมื่ออีกฝ่ายรู้สึกสะดวกใจมากกว่า

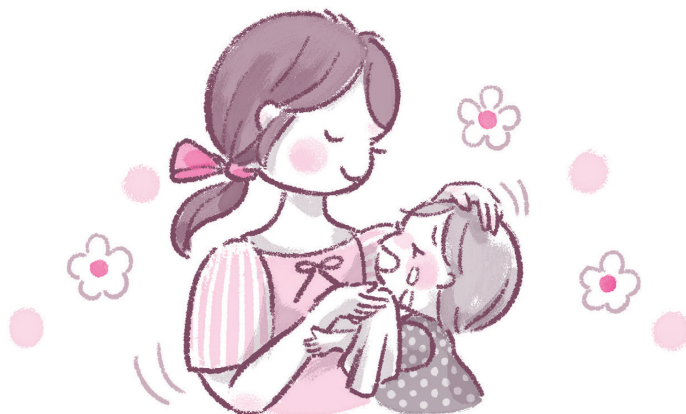
(ประสบการณ์เป็นครู 18 ปี)

ครูที่มีลูกบางคนอาจเล่าประสบการณ์ของตัวเองให้ผู้ปกครองฟัง ถึงจะเจตนาให้กำลังใจและหวังดี แต่มักกลายเป็นการซ้ำเติม ฉันเคยคุยกับผู้ปกครองที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพจึงได้ยินบ่อย ๆ ว่า “ครูที่โรงเรียนบอกว่า ลูกครูก็เป็น ลูกคนอื่นก็เป็น แต่ลูกครูกับลูกฉันไม่เหมือนกันสักหน่อย...” โดยเฉพาะกรณีของเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าจะเปรียบเทียบกับเด็กปกติไม่ได้ ดังนั้นการเปิดเผยเรื่องส่วนตัวควรใช้ความระมัดระวัง ถ้าจะเปิดเผยควรเปิดเผยเฉพาะกรณีที่จะทำให้อีกฝ่ายรู้สึกดีเท่านั้น

เด็กบางคนร้องไห้เวลาแยกจากแม่ในตอนเช้า ฉันคิดว่าอาจเพราะเด็กมีความสัมพันธ์ไม่ค่อยมั่นคงกับแม่ แต่ไม่รู้จะบอกอย่างไรดี จึงใช้วิธีที่ได้มาจากการบรรยาย คือบอกแม่ไปว่า “เวลาอยู่โรงเรียนเด็กชอบทำแบบนี้ ถ้าทำที่บ้าน เด็กก็อาจจะชอบเหมือนกัน”

→ ผู้ปกครองคงนำไปทำที่บ้านจริง ๆ เด็กร้องไห้น้อยลงและมีอารมณ์คงที่ขึ้นอย่างชัดเจน

(ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

ในชั้นเรียนของฉัน มีทั้งเด็กที่แม่เอาแต่เลี้ยงน้องจนเด็กเหงาและเด็กที่กำลังจะมีน้อง เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมน่าเป็นห่วง เมื่อฉันไปเยี่ยมบ้านพบว่าแม่เข้มงวดกับลูก ฉันอยากให้แม่และเด็กใกล้ชิดสัมผัสกันมากขึ้น แต่ไม่สามารถพูดแบบตัวต่อตัวได้ ฉันจึงคิดว่าจะใช้เอกสารข่าวสารจากโรงเรียนเขียนเกี่ยวกับ “การยอมรับ” ว่าคืออะไร และสภาวะจิตใจของเด็กที่มีน้อง

(ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

มีเด็กชายวัย 4 ขวบที่เพิ่งมีน้อง วันไหนที่มาสายเด็กจะร้องไห้เสียงดัง อารมณ์ไม่นิ่ง ฉันอยากอธิบายเรื่องสภาวะจิตใจของลูกคนโตให้แม่เด็กฟัง เพื่อจะได้ดูแลจิตใจของเด็ก

(ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

ในชั้นเรียนมีเด็กที่ชอบดูนิ้วและพูดติดอ่าง ตอนแรกฉันคิดว่าเป็นเพราะยังปรับตัวเข้ากับชั้นเรียนไม่ได้ แต่แม่เด็กจะคุ้นเคยแล้ว อาการก็ยังไม่หาย เมื่อฉันไปเยี่ยมบ้านพบว่าเด็กคนนี้พยายามช่วยเลี้ยงน้องอายุ 1 ขวบอย่างตั้งอกตั้งใจ ฉันคิดว่าเป็นการพยายามตั้งใจเป็นเด็กดี ฉันจึงพยายามเป็นครูประจำชั้นที่เด็กไว้วางใจพอที่จะแสดงตัวตนออกมาเมื่ออยู่ที่โรงเรียน พร้อมกับใช้สมุดสื่อสารอธิบายเรื่องวิธีดูแลลูกคนแรกเมื่อมีน้องด้วย

(ประสบการณ์เป็นครู 5 ปี)

พฤติกรรมที่ต้องตกเตือนมีหลายประเภท ถ้าเป็นการใช้คำพูดก้าวร้าวจะสังเกตง่าย แต่การพยายามตั้งใจเป็นเด็กดีสังเกตได้ยาก กรณีนี้ควรแนะนำให้หาโอกาสเมื่อลูกคนเล็กหลับ ให้แม่ใช้เวลาตามลำพังกับเด็กให้มากขึ้น ควรลองแนะนำวิธีที่ทำได้ง่ายและเหมาะสมกับเด็ก เช่น นั่งตักดูโทรทัศน์ด้วยกัน เป็นต้น

ฉันได้เรียนรู้ว่าการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวนั้น การเรียนรู้ภูมิหลังของเด็กคือสิ่งสำคัญ เมื่อคุยเรื่องสัพเพเหระอาจมีเรื่องราว เช่น “แม่หนูทำงานตอนกลางคืน” “พ่อหนูกลับบ้านดึก” “ครอบครัวหนูพี่น้องจะให้ของขวัญวันเกิดกันเองด้วย” เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เห็นสภาพแวดล้อมของครอบครัว การคิดวิธีช่วยเหลือที่เหมาะสมกับครอบครัวนั้นจึงควรพิจารณาจากหลายด้าน (ประสบการณ์เป็นครู 6 ปี)

หากสถานรับเลี้ยงเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลไม่อธิบายความสำคัญของ “การยอมรับ” คุณแม่ก็จะเลี้ยงลูกโดยไม่รู้เรื่องนี้ จึงขอให้ครูทราบว่า โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในเรื่องดังกล่าว

